N°. 2050.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.

Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 20 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 19 Januarij.

Ontwerp van Wet tot regeling van het Armbestuur.

VIII.

De »opgaven door de besturen van instellingen van weldadigheid te doen," volgens de gisteren geciteerde artt., zijn van tweeërlei aard. De besturen van alle genoemde instellingen moeten jaarlijks aan het gemeentebestuur de verlangde opgaven doen; de besturen der kerkelijke, gemengde en bijzondere instellingen moeten, daarenboven, des gevraagd, aan de burgerlijke besturen opgeven, welke personen als bekende armen door hen worden ondersteund, en of een arme, die zich bij een burgerlijk bestuur heeft aangemeld, van hen al dan niet onderstand kan erlangen. Dat de Regering het regt zou hebben de besturen van kerkelijke en bijzondere liefdadigheidsinstellingen de verpligting op te leggen tot het doen van al zulke opgaven, wordt dezerzijds, met de Grondwet in de hand, ten stelligste ontkend. Nu is het maar de vraag, of de besturen der bedoelde instellingen zich niet inschikkelijk zouden kunnen betoonen, of zij het onregtmatige van den eisch der Regering niet door de vingers houden kunnen zien, om haar tot het leveren van een volledig, den ganschen toestand van het armwezen omvattend, jaarlijksch verslag, en om de burgerlijke armbesturen tot de naleving van art. 21 der wetsvoordragt in staat te stellen.

In antwoord op deze vraag beginnen wij met te verwijzen naar enkele vroeger reeds in 't licht gestelde punten. 1°. De Regering is niet geregtigd om aan de kerkelijke liefdadigheid eenige verpligtingen op te leggen. De kerkelijke liefdadigheid kent haar niet; zij erkent slechts het kerkelijk gezag, waarvan zij releveert. Het staat dus niet aan haar te bepalen of zij inschikkelijkheid aan den dag zal leggen. De Regering moet zich deswege verstaan met het kerkelijk gezag. 2°. Evenmin is de Regering geregtigd om de bijzondere liefdadigheid aan eenig voorschrift te onderwerpen. De bijzondere liefdadigheid is, binnen haren kring, van allen Staatsinvloed onafhankelijk. Haar, in welk opzigt ook, aan de Staatsmagt te onderwerpen, is haar dooden. 3°. Aan de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid opgaven af te vragen, van welken aard ook, en welk aanspraakloos en onschuldig *air* die aanvragen ook hebben, is en blijft steeds eene bedenkelijke zaak. Men begint vaak met opgaven te vragen; men doet dit welligt zonder eenig lakenswaardig doel; maar andere omstandigheden brengen andere menschen aan het roer, die minder angstvallig zijn om verder te gaan en eene meerderheid is altijd maar al te spoedig te vinden, die er niet tegen op ziet, ten bate der Staatsdienst, eene wetsvoordragt goed te keuren, waarbij bepaald wordt dat de Staat de administratie der inkomsten, waarvan hem voor en na verslag is gedaan, van de kerkelijke en bijzondere besturen mag overnemen. Deze laatste veronderstelling getuigt, wij ontveinzen het niet, van een zeker wantrouwen in de openbare Staatsmagt, of liever nog in de maatregelen, die te eeniger tijd door haar zouden kunnen genomen worden. Wordt echter dit wantrouwen niet volkomen gebillijkt door hetgeen in Zwitserland geschied is en in Sardinië op dit oogenblik wordt voorbereid? Mogen wij, in 't bijzonder, wetsverordeningen als de tegenwoordige niet met een zeker wantrouwen gadeslaan, wanneer wij letten op de omstandigheden, waarin wij, Katholieken, ons bevinden?

Daarop lettende, moeten wij meer dan ooit huiverig zijn, niet zoozeer nog om den toestand onzer armen-instellingen bloot te leggen, als wel om op te geven, welke personen als bekende armen door de kerkelijke of bijzondere liefdadigheid der Katholieken ondersteund worden. Immers, onder welke omstandigheden verkeeren wij? Aan niemand is het onbekend, dat veler toeleg voornamelijk daarheen gerigt is, dat hulpbehoevende Katholieken door het geld der geheime protestantsche genootschappen voor het Protestantismus aangekocht worden. Zij, die zich met dien zielenhandel afgeven, zij, die voor een schotel spijs of een stuk geld onze arme geloofsgenooten van hunne godsdienst afvallig zoeken te maken, ten einde grootsch te kunnen gaan op de toenemende uitbreiging van het Protestantismus, zijn zij niet, door onze gansche maatschappij verspreid en in allerlei betrekkingen geplaatst? Zijn er niet velen onder hen, die zitting hebben in burgerlijke armbesturen; die deel nemen aan de beraadslagingen van gemeente-besturen; die zelfs aan het hoofd staan der gemeenten? Is er niet onder hen, die eene groote rol bekleedt in een genootschap zoo verfoeijelijk als dat van *Phylacterion* en die bestemd schijnt om als burgemeester van eene der meest aanzienlijke steden des lands op te treden? Wat doet men nu, wanneer men de namen onzer hulpbehoevende geloofsgenooten aan de kennisneming overlevert van gemeente- en armbesturen, waarin een of meerdere trawanten van geheime genootschappen, waarin zulke gezworen vijanden en vervolgers der Katholieken, aanwezig zijn? Daar zitten zij, vlamoogende op een die van zijne godsdienst afvallig te maken is, altijd bedacht op het vinden der gelegenheid om een zielenkoop te kunnen sluiten. Tot dusverre kostte het hun geene geringe moeite, om zich met de zoodanigen, waarop zij hunne listen konden beproeven, in aanraking te stellen. Te dien einde moesten zij zich vaak vooraf met antecedenten, met omstandigheden, met betrekkingen, met middelen van bestaan, enz. bekend maken. Werd dat verzuimd, hoe dikwijls waren zij dan niet blootgesteld aan teleurstelling en aan de verontwaardigde taal van hen, welke zij in hunne netten zochten te lokken? Worden hun echter door de besturen van kerkelijke en bijzondere liefdadigheid de namen onzer hulpbehoevende geloofsgenooten overgeleverd en worden zij, langs dien weg, tevens bekend gemaakt met alles, wat zij noodig hebben te [illegible] — wij willen het gevraagd hebben, welke [illegible] diensten hun zoo bewezen kunnen worden? Argeloos zou hun door ons-zelven als met den vinger aangewezen worden, op welke ongelukkigen, met de meeste hoop op goed succes, de hand gelegd zou kunnen worden, en welke middelen te dien einde bij voorkeur aangewend zouden behooren te worden. Is het derhalve niet zoo, dat, door aan alle gemeente- en armbesturen de namen van onze hulpbehoevende geloofsgenooten bekend te maken, wij in 't groote gevaar verkeeren van velen over te leveren in de handen van hunne ergste vijanden, die alleen bedacht zijn op 't verderf van hunne zielen? Worden wij zoo doende niet de onwillekeurige bondgenooten van die vijanden? En voegt het ons die rol te vervullen?

Nog eene andere bedenking hebben wij tegen de inwilliging van den onregtmatigen eisch der Regering. Een vorig wetsontwerp verdeelde de armen in valide en in invalide; zij in bekende en onbekende armen. De te geven opgaven moeten loopen over de eerste, de bekende armen. Wij kunnen echter de door de Regering gemaakte onderscheiding niet aannemen. En bij slot van rekening vordert zij ook eigenlijk opgaven betreffende *alle* ondersteunden, bekende en onbekende. Immers, allen, die door de kerkelijke of bijzondere liefdadigheid ondersteund worden, zijn bij deze bekend en de opgave moet zich uitstrekken over al de zoodanigen. Zoodoende moet meedogenloos aan 't licht gebragt worden de toestand van zoo vele ongelukkigen, wier rampspoed door eene zoodanige openbaarmaking ten zeerste zal verhoogd worden en die meestal, wanneer toch eenmaal hunne namen op de armenregisters vermeld worden, dien ten gevolge, al lager en lager zinken zullen.

Het herstel der bisschoppelijke hierarchie brengt het herstel van inquizitie-raad en brandstapel met zich; de herstelde hierarchie zal jaarlijks tonnen schats kosten; — de schrijver van *De Aprilbeweging* in den *Gids* heeft, gelijk wij gisteren zagen, in een duidelijk licht gesteld, welk gebruik van deze argumenten, ter opruijing van eene ligt te misleiden volksmenigte gemaakt is. Vernemen wij heden van hem, welke middelen verder nog ter bereiking van dat doel in het werk zijn gesteld. Hij vervolgt zijne analyze aldus:

»Laat ons nu verder gaan en in de derde plaats een blik werpen op de logenachtige voorstellingen, die omtrent de magt en den invloed der nieuwe bisschoppen onder de volksmenigte werden verspreid. »De verheffing van een Aartsbisschopszetel — riep men haar toe — is geene geringe zaak. Hij, die er toe benoemd en door de Regering erkend wordt, gebiedt als oppermagtig heerscher over 1,200,000 van 's Konings onderdanen. Zijne magt en zijn invloed zal, met betrekking tot dat gedeelte van *Neêrlands* bevolking, die van den Koning evenaren, neen, overtreffen (1)." Men vergat maar er bij te zeggen, dat gesteld zelfs, er viel op dat »oppermagtig heerschen" niets af te dingen, in ieder ander geval *de Paus* die gevaarlijke evenknie van onze koningen geweest was en blijven zou. »De *Nederlandsche* bevolking komt weder onder Rome's bisschoppen," klonk het elders. »Wij zeggen de *Nederlandsche bevolking*, want het zijn geen Bisschoppen voor de Roomschen alleen. De aartsbisschop is aartsbisschop *van* Utrecht, niet van de Roomschen in die stad, ook niet van de Roomschen alleen, maar van al de steden en landen, die ten tijde van Filips II het aartsbisdom Utrecht uitmaakten, terwijl Noord-Brabant en Limburg daar nog zijn bijgevoegd. Hij is de man, door wien de paus nu het vroeger zoo fiere Nederland regeert (2)." Men vergat het bewijs er bij te voegen. De antirevolutionaire partij beweerde in haar hoofdorgaan stoutweg hetzelfde. »Thans is naar Pauselijke aankondiging en verordening, welke de Regering niet weerspreekt maar bevestigt [een »eigenaardigheid" van *de Nederlander*!] Nederland *Terra Catholica* geworden; en deze van het bloed onzer godvruchtige vaderen doorweekte bodem, op welken vóór bijna drie eeuwen de echte vrijheid haren Godgevalligen zetel vestigde, moet nu de smaadheid ondergaan van te zijn een geestelijk territoir, een Pauselijk wingewest, aan het gestoelte van Petrus geheel onderworpen" (3). Een ander riep: »Het geldt hier geene [illegible] Staat.... Maar het betreft die kerkelijke heerschappij bij den Staat, waartegen de Staat geen magt hebben zal (4)." Waarschuwend klonk het: »Gij weet alzoo, wat lot u nakende is, wanneer *het Koningrijk der Nederlanden*, als een gevolg der hier te lande gevestigde hierarchie, eene aan den Paus *cijnsbare provincie* zal geworden zijn (5)." Den predikant Huydecoper hooren we in een leerrede, die hij - zeker bij wijze van tegenstelling - *Een vredewoord* noemde, uitroepen: »Wij misgunnen aan onze Roomsche mede-christenen hunne Bisschoppen niet, maar wij verheffen alleen de stem tegen *de herstelling der Bisschoppelijke Heerschappij in ons Vaderland*, zoo als die bestond vóór de Hervorming, zoo als Rome die terug wil hebben. Wij verheffen de stem tegen de toekenning van een *bepaald grondgebied*, hun door den Paus afgeteekend..... waarvan zij Heeren zouden zijn (6)."

»Ik mag van het geduld mijner lezers niet te veel vergen. En toch moet ik nog eenige andere argumenten vermelden, waarvan men zich bediend heeft, om tegen het bisschoppelijk bestuur onzer Roomsch-katholieke landgenooten weêrzin te wekken of liever te versterken.

»Zoo heeft men van verschillende zijden herinnerd aan den tachtigjarigen oorlog, en den bloedigen strijd dien de gewetensvrijheid onzer vaderen heeft gekost. En op zich zelf is dat loffelijk. Het is allezins-pligtmatig, dat de kinderen de groote daden van het voorgeslacht herdenken. Maar men heeft verzuimd te herinneren, hoe Roomsch-katholieken en Protestanten in den beginne in dien strijd tegen den schenner van hunne regten met elkaêr verbonden waren; - en men heeft verzuimd aan te toonen, dat de gewetensvrijheid in Nederland, door het herstel der bisschoppelijke hierarchie, wordt te niete gedaan. Of men al jammert en klaagt, dat die hierarchie hersteld is »in Nederland! In ons Vaderland! In dat land, waar eens tachtig jaren gestreden en het edelste bloed vergoten werd ten einde de plek, die wij bewonen, van den overheerschenden invloed van het Romanisme te bevrijden (7);" - of men uit het herstel der bisdommen de

(1) Dat niemand uwe kroon neme, p. 11.
(2) De *Fakkel*, N°. 14.
(3) N°. 860.
(4) Vrijzinnige onstaatkundigheid en de Paus zonder regt (overgedrukt uit het „Goudsch Kronijkske" van 10 April), p. 9.
(5) Wat hebben wij te doen enz.? p. 4.
(6) T. R. C. Huydecoper, Een vredewoord (bij W. P. van Stockum), p. 10.
(7) Dat niemand uwe kroon neme, p. 5.

gevolgtrekking al afleidt: »Zoo hebben dan onze vaderen tachtig jaren lang te vergeefs gestreden (8);" het bewijst [illegible] dan dat men gaarne godsdienstvrijheid *voor zich alleen* zou willen hebben.

»Zoo is beweerd, dat het herstel der Roomsch-katholieke hierarchie door de Protestanten niet mogt worden geduld, omdat die hierarchie een »geestelijke overheersching" zou zijn tegenover de andere kerkgenootschappen. Het is gedaan door den predikant ter Haar in het bijzijn des Konings. »Het is om innigste overtuiging hooren we hem zeggen dat daardoor (door zoodanige invoering en erkenning der hierarchie) eene *suprematie* aan het Roomsche kerkgenootschap zou worden toegekend en afgestaan, gelijk geen der andere kerkgenootschappen zich immer zou vermogen toe te eigenen (9)." Jammer, dat voorzeker de innigheid zijner overtuiging den heer ter Haar heeft bewogen, om te spreken als magthebbende en zijn bewering niet door een of ander bewijs op te helderen. Mij is het nog niet regt duidelijk, waarin die »suprematie" zou bestaan. Of mogen de Roomsch-katholieken geen bisschoppelijk bestuur hebben, omdat wij Protestanten, in overeenstemming met den meer-republikeinschen geest onzer Kerk, een anderen vorm van kerkbestuur verkiezen? En heet dat volgens den heer ter Haar *gelijkheid van bescherming*, aan het eene kerkgenootschap zijn regt te onthouden ter wille van een ander? 't Zou kunnen zijn. Zooveel is zeker, dat hij de tolk van velen geweest is, toen hij zijn argument heeft aangevoerd.

»Overigens waren er bepaaldelijk twee dingen, waar van partij werd getrokken, om de verbittering, vooral tegen de Regering, nog hooger te doen stijgen.

»De bisschoppelijke eed was het eene. In dien eed komt de belofte voor, dat men ketters en scheurmakers naar vermogen zal vervolgen en bestrijden." Daarmee is der volksmenigte wat schrik aangejaagd. Men scheen te vergeten, dat de Staat door artikel 169 der grondwet de magt heeft, om al die vervolging en bestrijding — ook al werd er aan gedacht — te beletten. Men meende in een goedaardiger eed — van bisschoppen, die men *toch* tot alle kwaad in staat acht — een *beteren* waarborg voor de veiligheid van goed en leven te zullen hebben. Men vergat aan het ministerie niet, dat het ons Protestanten roekeloos aan een vervolging en bestrijding door Roomsche Bisschoppen had blootgesteld.

»De noodlottige elf beperkende voorwaarden, waaraan de Regering in der tijd de goedkeuring van het algemeen reglement der Hervormde Kerk had verbonden, waren het andere. Men leidde daaruit de gevolgtrekking af, dat de kerkelijke vrijheid, die volgens de Regering in de Grondwet geschreven stond, alleen aan het Roomsch-katholieke kerkgenootschap door haar werd verleend. Men wees de volksmenigte op die beperkende voorwaarden, en vergeleek daar de onbeperkte vrijheid mede, aan Rome verleend. Zoodoende poogde men haar te overtuigen, dat de Regering zich aan partijdige begunstiging van het Roomsch-katholieke kerkgenootschap schuldig maakte. En deze, op den schijn afgaande, geloofde aan die beweerde Roomschgezindheid. Dat de Hervormde Kerk zelve goedkeuring van haar reglement had *gevraagd*, en dat dus de Staat aan die *gevraagde* goedkeuring voorwaarden mogt verbinden, wist zij niet. Veel minder nog wist ze, dat die beperkende voorwaarden niet gerigt waren tegen *het kerkgenootschap als zoodanig*, in zijn betrekking tot andere kerkgenootschappen, maar alleen beperkingen van de wetgevende magt der synode waren, voorzoover derden, *leden van het Hervormde kerkgenootschap*, zich door haar, met krenking van hun wettige regten bedreigd achtten, en gemaakt *op uitdrukkelijk verzoek van die derden*.

»Alles werkte dus zamen, of liever: van alles werd zooveel mogelijk partij getrokken, om de hartstogten steeds heviger te doen ontvlammen; en dreigend werd de toon die tegen de Regering, ja tegen den persoon des Konings, begon gevoerd te worden. Zoo kwamen b. v. in een fictieven brief aan den Paus deze schandelijke woorden voor: »Onze gezagvoerders hebben niets geweten van die ruime concessien, waarop gij u verhoovaardigt. Zij staan dus daarom een oog op dien man in hun midden, die als de oude Dondergod *Thor* het Vaderland beroert, de Protestantsche Kerk wil doen wankelen, den vorstentroon omver wil rukken en niet zijn bek u aangrijnst, als een vriend, omdat hij door u zijne heerschzucht denkt te bevorderen (10)." In een geschrift, dat blijkbaar van geen onkundige afkomstig is, werd openlijk met moord en doodslag gedreigd. »Waarom is Oldenbarneveld gevallen, en waarom zijn de gebroeders de Witt door het *volk* vermoord? Er zijn schrikkelijke tooneelen te wachten... bijaldien de Koning geen besluit neemt overeenkomstig het verzoek van duizenden adressanten (11)." Nu, in zoover er tusschen de houding der predikanten in 1672 en in 1853 wel eenige overeenkomst is, was de waarschuwing misschien niet ongegrond. »Het huis van Oranje zinkt ineen — klonk de oproerige taal van *De Fakkel* (12) — als het zich nu niet krachtdadig laat zien, als het nu Rome niet als in het aangezigt slaat. 't Zal met het Huis van Oranje gaan als met het Huis van de Stuarts, als met het Huis van de Bourbons, wanneer het, zoo voortgaande, op bevel van Mr. Thorbecke, Neêrlands doodvonnis onderteekent." En in een der talrijke kreupelrijmen (13), waarin de ontwaakte geest van het Protestantisme" zich openbaarde, las men deze veelbeteekenende regelen:

»„Oranje blijve ons deel,
Maar als de hoop tot niet versmelt,
En Rome's heerschappij
Op onzen bodem wordt hersteld,
Dan — ja, dat zweren wij —
Dan is ons regt ons eigen regt!"

»*De Nederlander* beweert, gelijk we vroeger zagen, dat »het karakter der Aprilbewegingstrijd op *evangelischen* grondslag" is geweest. Men zou het niet zeggen. Die hartstogtelijkheid, die ongepaste bedreigingen, die oproerige taal pleiten weinig voor evangelischen zin."

(8) De *Fakkel*, N°. 13.
(9) *Amsterdamsche Courant* van 16 April ll.
(10) Zij zullen het niet hebben, het vrije Nederland (bij Gebrs. Campagne), p. 4.
(11) Bedenkt wat gij doet, p. 12.
(12) N°. 18.
(13) Bijbel en Oranje (bij J. D. Doorman).

Wij geven gaarne eene plaats aan de volgende regelen:

»Wij hebben eergisteren een van die genoegelijke avonden gehad, die het hart goed doen, in dezen tijd van worsteling van den geest: Haijden's *Schöpfung* werd uitgevoerd in de zaal van 't Park, ten voordeele van de *Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo*. Men zag een glans van vergenoegen op 't gelaat van al de aanwezigen, er heerschte in de zaal een geest van welwillendheid en hartelijkheid, die men op geen publieke plaats terug vindt; geen wonder dan ook, dat de uitvoerders, door denzelfden geest geïnspireerd, deze uitvoering tot eene der schoonste deden behooren, die in de jaarboeken over de muziekuitvoeringen staan opgeteekend. 't Is noodeloos aan te wijzen hoe uitmuntend de solisten zich van hunne zware taak kweten; 't is onnoodig den beiden baszangers onze hulde te brengen voor hunne bereidvaardigheid om zonder aarzelen, kort voor de uitvoering, eene partij op zich te nemen, die vervuld zoude geworden zijn door een bekend talent uit Rotterdam; 't is noodeloos aan te wijzen, hoe de een uitmuntte door een schoone stem, de ander door keurige uitvoerigheid van opvatting; 't is onnoodig aan te stippen, hoe de sopraan, hoewel teruggehouden in kracht van uitdrukking door zekere bedeesdheid, om voor een zoo talrijk publiek op te treden, met den tenor, den Hr. Tuijn, wedijverde in gemakkelijkheid en waarheid van opvatting der door haar voorgedragen partij; 't is noodeloos te herinneren, hoe de koorzangers met juistheid en kracht en tevens met loffelijke gematigdheid daar, waar het noodig was, de uitmuntende kooren van het meesterstuk van Haijdn teruggaven; waarom nog gewezen op den onvermoeiden ijver van den, voor de muziekuitvoeringen der hoofdstad ons zoo dierbaren, van Bree? Want allen van de grootsten tot de kleinsten waren doordrongen van het denkbeeld dat hier niet gezongen werd om lof in te oogsten, maar dat hier gezongen werd om aan de nijpendste armoede in den barren wintertijd eenige verligting te geven, dat hier gezongen werd om den belangloozen ijver van de leden der *Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo* te schragen. Lof zij der ijverige kommissie, belast met de regeling der werkzaamheden van dit koncert; zij heeft zich niet alleen verdienstelijk gemaakt voor de armen, maar voor de kunst, door, in weerwil van de groote bijna onoverkomelijke zwarigheden, een dergelijke uitvoering van een zoo schoon muziekstuk te hebben opgevat en met zulk een schitterend *succes* te hebben voleind."

Men leest in het Luxemburgsche *Wort für Wahrheit und Recht*:

LUXEMBURG, 13 Jan. Men bemerkt volkomen, dat de »verwerping van het ontwerp eener nieuwe gemeentewet", de eigenlijke oorzaak der sluiting van de vergadering der Kamer is. De Kamer heeft eindelijk getoond, dat zij zelfs niet in het minste, zich met de bedoeling der Regering wil vereenigen. Men kan nogthans zonder overdrijving zeggen, dat allen, aan wie het heil des lands ter harte ligt, van de noodzakelijkheid zijn overtuigd, dat ten aanzien der gemeentewet dra eene verandering moet plaats hebben, als niet orde en zedelijkheid geheel vernietigd zullen worden. Moge de Regering met bezonnenheid te werk gaan en voor het voorstel van een inderdaad goede gemeentewet zorgen, die eenerzijds eene te wenschen vrijheid waarborgt, ten andere het beheer der gemeentezaken uit de handen dier mannen neemt, welke in geenerlei opzigt eenigen waarborg aanbieden. Het zou voorwaar wenschelijk zijn, dat door de Regering van alle gemeentezaken strenge rekenschap gevorderd werd, wegens de tot hiertoe gehoudene administratie, namelijk omtrent het bestier en de aanwending der gemeentegelden en de handhaving der policie-reglementen. Het gedrag van den gemeenteraad ten aanzien der voorschriften betreffende de herbergen, vordert een streng onderzoek, opdat aller oogen omtrent de bestaande gesteldheid der herbergen geopend worden.

Het Sardinische ministerie heeft thans een wetsontwerp ingediend, dat ten doel heeft het brengen van eenige wijzigingen in het wetboek van strafregt. Deze wijzigingen zien er, op zich zelve beschouwd, vrij onschuldig uit, en moeten dienen om het gezag van den Staat te handhaven tegen alle pogingen die zouden aangewend kunnen worden, om dat gezag te ondermijnen of om ver te werpen. Doch ook hier moet men wederom niet alleen op de letter, maar hoofdzakelijk op den geest letten der wet van het liberalistische Sardinische ministerie. Het is toch vrij duidelijk dat men zich gereed maakt om maatregelen te nemen, waartegen de Kerk verpligt zal zijn op te komen, en omdat het gouvernement hiervan overtuigd is, gaat het heen en beraamt vooraf maatregelen ter beteugeling. Door het aangeboden ontwerp smeedt men de wapenen, waarmede men zich in staat rekent, elken tegenstand te kunnen voorkomen. Men begrijpt zeer goed, dat de strijd, dien men voornemens is over te brengen op het gebied van de godsdienst, zeer hevig zal zijn, en dat het volk niet genegen zal wezen, om zijn geloof aan de inzigten van een ministerie ten offer te brengen, dat niets hooger kent dan den Staat, of met andere woorden, zich zelven, en uit dien hoofde is men er op bedacht, het Staatsalvermogen, vooruit, door middel van wetten te versterken, ten einde straks, door die wetten beschermd, een aanval te doen op de Kerk.

Er is niemand in Piemont, of hij ziet het zeer goed in, waar men met die wetten heen wil, ofschoon men de sluwheid gehad heeft, ze zoo in te kleeden, dat zij in geen geval dadelijk tegen de Kerk gerigt schijnen. Zelfs de Kerk kan er redelijkerwijze, zoo men zeggen, niet tegen opkomen, en zij mogen het aanzien dat hare vijanden op hun gemak de boeijen smeden, die haar morgen zullen worden aangelegd. De onafhankelijke godsdienstige pers laat zich echter geen rad voor de oogen draaijen, of zich van den weg brengen door een ministerie dat het gemunt heeft op de dierbaarste belangen des volks. De *Campana* onder anderen, doet zich aldus hooren:

»Weet ge wat er verborgen ligt onder dit ellendige wetsontwerp, 'twelk slechts te vergelijken is met de wetgeving van dien Hendrik VIII, welke in Engeland de rol van Nero heeft nagespeeld? Niets anders dan: begunstiging van het protestantsche prosylitismus, bestrijding van de katholieke godsdienstvrijheid ten bate der Waldenzen en ketenen voor de Heilige Kerk. Het piemonteesche ministerie is getuige geweest van de heilzame uitwerkselen, die de pauselijke allokutie in Piemont te weeg brengt; en een schitterend voorbeeld er van is nog onder zijne oogen; daarom wil het door zijn nieuw wetsontwerp een dam opwerpen tegen de nieuwe allokutien die nog mogen volgen, alsmede tegen de protesten, welke de Paus wel eens zou kunnen doen hooren bij de schennis van de heiligde regten der Kerk die men in den zin heeft.

»Onze hervormers toonen niets anders in hun schild dan eene oorlogsverklaring aan de Kerk en de openbare zedelijkheid, en zij trachten de geestelijken, die verpligt zijn de aan hun zorg toevertrouwde zielen voor het gevaar te waarschuwen, te beletten zulks te doen." Wat staat er alzoo te wachten? Zoo het parlement het wetsontwerp in quæstie aanneemt, zullen wij weldra de kerkers met onze priesters zien opgevuld, en terwijl moordenaars in vrijheid de openbare wegen zullen afloopen, zal men onze pastoors laten verzuchten achter de grendelen en er hun de plaats geven die voor anderen bestemd is."

De *Catholico* van Genua doet het zeer goed uitkomen hoe tirannick het in allen deele is aangelegd, om op die wijze een onderwerping aan het menschelijk gezag aan de wet voor te bereiden, bij het bewustzijn, dat welra die onderwerping in botsing zal komen met de wetten en regten der Kerk, welke zonder twijfel de uitdrukking zijn van den goddelijken wil.

De *Armonia* wijst inzonderheid op het tweeledig karakter dezer wet: zachtheid en verdraagzaamheid voor de onkatholieken — strengheid en onderdrukking ten aanzien der katholieke geestelijkheid. Dit kontrast springt voornamelijk in het oog bij een der dispozitien, door de *Armonia* dus in het licht gezet:

»Wat de Joden en Waldenzen betreft, er is geen offer zoo groot dat ten hunnen believe niet wordt gebragt. Men vergeet het wetboek, de statuten, de logika, het Katholicismus, den Staat. Het ministerie denkt slechts aan de eerstgenoemden. De wijzigingen in het strafwetboek beginnen met eene betuiging van sympathie voor hen, die buiten het Katholicismus staan en het aanvallen. Ieder die de Kamer der afgevaardigden beleedigt, wordt gestraft met eene boete van duizend tot twee duizend franks. Daarentegen hij, die de katholieke godsdienst beleedigt, zal slechts gestraft worden met eenige dagen gevangenis en, op zijn meest met 500 franks boete. Welk een ontzettende heiligschennis! Het is eene geringere misdaad Jezus Christus te lasteren, dan zich onerbiedig te gedragen jegens de Kamer der afgevaardigden."

Het piemonteesche ministerie schijnt dus tot zijne zinspreuk gekozen te hebben: »Waag alles tegen de geestelijkheid, en gij zult ondersteuning vinden." En inderdaad: het vindt die ondersteuning bij den *Times*, welke

brieven uit Turin geschreven, zijn publiek vergast op de ongerijmdste voorstellingen over den toestand der Katholieke Kerk in Sardinië, voorstellingen die zoo geheel van de waarheid gaan, dat de oppervlakkigste lezer, zoo hij het geheel door leest, er zich aan ergert. ... moet dienen, waar het om te doen is. Onze Nederlandsche Staats-Courant echter beheerscht door de tegenovergestelde rigting, ... niet op die hoogte en ondt en steeds vermaak in alle lasteringen die door de uitheemsche pers tegen het Katholicismus verspreid worden, op te visschen en in hare kolommen aan den man te brengen. Zoo neemt zij dan ook nu weder het fraaije geschrift van den *Times*, over de Kerk te Turin, romp weg over. Op die wijze zoekt de »tegenovergestelde rigting" in eigen boezem magteloos tegenover het Katholicismus zich te wreken, door de Katholicken hier te lande voor hun eigen geld, vreemde dagbladartikelen te laten lezen ten nadeele hunner Kerk.

In de *Schiedammer Courant* treft men het volgende curieuse berigtje aan:

»Te Schiedam is, even als in onderscheidene andere steden, opgerigt eene Jongelings-Vereeniging, bestaande uit jongelieden boven de 15 jaren, ten doel hebbende om door nuttige en varierende gesprekken of verhandelingen, op bepaalde bijeenkomsten, elkanders welzijn te bevorderen. Bereids heeft zich een 15tal jongelieden als leden doen inschrijven. De bijeenkomsten worden gehouden in het lokaal der Evangelisatie aan de Nieuwstraat alhier, 's Zondags namiddags van 2 tot 4 ure; alwaar men zich om lid te worden, in dien tijd heeft aan te melden."

Wij hebben dan in ons land nog geen pedante manneken en Jan-salies genoeg, en er moet een soort van broeikastwarmte te hulp geroepen worden, om hun getal zoo spoedig mogelijk en vóór den tijd te vermeerderen. De puriteinsche rigting spant zich in om ook het rond en open gelaat der jeugd met vrome rimpels te doorploegen en te misvormen. Het idee is bizarc om den jeugdigen mensch op zulk een wijze in zijne ontwikkeling te storen. Verbeeld gij u wat soort van »nuttige gesprekken" of »verhandelingen" het zijn zullen, gehouden door jongens van 15 jaren, die, zoo zij werkelijk zijn wat ze volgens den gang der natuur wezen moeten, meer houden van in de open lucht, vrij en frank zich te bewegen en gelijk men het noemt kattenkwaad uit te voeren, dan zich te laten opsluiten in een doofpot om elkander te evangelizeeren, of gelijk de *Schiedammer* het noemt »elkanders welzijn te bevorderen". Het loopt de maat van belagchelijkheid over. Wanneer deze methode eens algemeen de overhand kreeg — 't heeft echter zoo ligt geen nood, want onze natie heeft nog te veel energie om het opkomend geslacht op den duur in zulke Katholieke ... te laten verkwijnen — dan zouden wij weldra de frissche en flinke Hollandsche jongens alleen nog maar eens kunnen zien in de *Camera Obscura*.

De verjaardag van H. M. de Koningin-Weduwe wordt heden met de daarbij gebruikelijke plegtigheden gevierd.

Het provinciaal geregtshof in Noord-Holland heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van S. A. Dwars. Het hof heeft het door den appelant geschreven boekje, *Roomsche poppenkast, rarekiek* enz., geacht strijdig met de goede zeden en den bekl. dien ten gevolge veroordeeld tot *zes maanden eenzame* opsluiting *f* 250 boete en de kosten. Het vonnis van den eersten is dus, met wijziging van eenige motieven, bevestigd. *(A. C.)*

Naar luid der heden ontvangene berigten is er tot dusver, ten gevolge van den zeer langzamen dooi, slechts weinig verandering in de gesteldheid van de ijsbezetting. Het water in de rivieren blijft overal vallende, behalve op de Maas, waar het nog eenigzins wassende is.

Te Keulen stond het water heden morgen ten 8 ure 5 voet 6½ duim, dus 7½ duim val. Aldaar was de rivier vrij van ijs.

De Nederlandsche Bovenrhijn is even als de Waalmond steeds open. Te Millingen was heden morgen 33, te Hulhuizen 32 duim val. Te Gorinchem stond het water heden morgen 2.98 el O. N. P. en bleef ook daar vallende. Het ijs in de Waal even beneden Roermond en in de Merwede is eenigzins in beweging geweest, doch zat heden morgen ten 8 ure nog vast. Te Sleeuwijk geschiedde de passage nog met ijsschouwen.

Het ijs in de Killen zit steeds vast.

In het Pannerdensche kanaal is het ijs opgeruimd tot Galgendaal; het water was aldaar mede gevallen.

Te Arnhem was de rivier nog digt; ten 8 ure heden morgen stond het water aldaar 2.69 el O. N. P. met 21 duim val. Op den Neder-Rhijn en Lek zat het ijs den 17 nog vast, behoudens een open vak langs den Grebbedijk.

De IJssel wordt te Westervoort nog te voet gepasseerd. Ook daar was het water gevallen en stond op 2.20 el O. N. P. Hoewel er open vakken zijn, bijv. te Zutphen, is de IJssel over het algemeen nog digt, zelfs met eenige stopping te Olst.

De Maas is open van Maastricht tot beneden de Beersche Maas en verder tot beneden Grave. Den 14 is reeds eene schuit van Venlo tot Cuijk gekomen. Te Litthoijen en aan de Blaauwe Sluis waren den 15 ijsbewegingen; doch sedert is de rivier van beneden Grave af weder vast.

BLEISWIJK, 11 Januarij. Heden middag had alhier de publieke aanbesteding plaats voor het daarstellen eener kerk en pastorij voor de Roomsch Katholieke gemeente alhier. De laagste inschrijver was de heer A. Kloppert, te Bergschenhoek, en wel de kerk voor eene som van *f* 14270 en de pastorij voor *f* 8430.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 18 Jan. Volgens berigten uit Konstantinopel van den 9 dezer, ging men aldaar steeds voort met het maken van oorlogstoerustingen; Een gedeelte der vloot was naar Sinope en een ander deel naar Sebastopol verzeild. In het gezigt van Battum waren Russische oorlogsschepen verschenen.

ENGELAND.

LONDEN, 18 Jan. In den *Morning Herald* leest men thans een brief van den hertogin van Orleans aan den hertog van Nemours, betreffende de verbroedering der beide Fransche koningshuizen. De hertogin weigert bepaalt hare toetreding en drukt zich o. a. aldus uit:

»Het geldt de heilige regten mijner zonen; zij zijn weezen; geen anderen steun hebben zij dan mij; en, terwijl ik hunne regten verdedig zooveel mogelijk is, verdedig ik in dezelve het beginsel van het koningschap bij volkskeuze, voortgekomen uit de omwenteling van 1830. In de voorgestelde vereeniging, in die *politieke overeenkomst* te treden, is niet anders dan de volle en geheele erkenning der legitimiteit; en hoe veel eerbied ik persoonlijk en van wege mijne afkomst zelve ook gevoel voor dat beginsel, het is mij onmogelijk de omstandigheden te vergeten, onder wier invloed uw vader koning werd, en onder welke ik zelve, eene vrouw, al de gevaren der opgewondenheid van het oogenblik braverende, mij in de Kamer van Volksafgevaardigden durfde begeven, om de kroon te vragen, die ik voor mijnen zoon verwachtte, ja, die ik nog voor hem durf verwachten. De menschen, de volkeren kunnen veranderen, de Voorzienigheid in haar ondoorgrondelijk bestier doet, na den tijd der beproeving, haren eeuwigen en regtvaardigen wil kennen," op, naar verhaal ik ...

DUITSCHLAND.

WEENEN, 10 Jan. Eenige dagen geleden is het hier als stellig bekend geworden, dat de geschillen die in Wurtemburg tusschen de regering en den bisschop van Rottenburg ontstaan waren, als uit den weg geruimd kunnen beschouwd worden. Van beide zijden schijnt, ter voorkoming van een konflikt als dat in Baden, eenige koncessiën verleend te zijn, echter zou het hoofdzakelijke vraagpunt, op aandrang van een met Wurtemburg zeer bevriende regering terug getrokken en de beslissing er van tot nader zijn uitgesteld. [De Staat, die in 't werkelijk bezit is van verscheidene aan de Kerk behoorende regten, zal zich aan zulk eene overeenkomst geredelijk onderwerpen; het beweerde *statu quo* zou ondertusschen aan een volkomene overwinning van den Staat gelijk staan.]

BERLIJN, 14 Jan. Het groot katholiek ziekenhuis aan welks bouw aanzienlijke uitgaven zijn verbonden, gaat zijne voltooijing te gemoet. Voor de inwoners dezer stad, in wier behoeften door de aanwezige gestichten van dien aard niet voorzien kan worden, ontstaat door het nieuwe gebouw een groot voordeel. In dat opzigt hebben dan ook de voornaamste geneesheeren en heelmeesters van Berlijn, de geheimrat Schönlein en professor Langenbeck, hunne diensten aangeboden. De geneeskundige dienst zal aan de leiding van Dr. Schapke, de heelkundige aan die van den regements-arts Dr. Kops worden opgedragen.

— Uit Baden, 12 Januarij. Den 4de is de Franciskaner pater Isaias Fritz, die te Wertheim wegens het voorlezen en uitdeelen van den herderlijken brief tot vier weken gevangenis was veroordeeld, te Miltenburg teruggekeerd. Die vrijlating is geschied op uitdrukkelijk bevel van het Badensche ministerie, dat gemeend heeft, niet tegen pater Isaias, maar tegen den pastoor van Freudenberg als gelastigde, moest geprocedeerd worden.

— Karlsruhe, 11 Januarij. In de laatste dagen zijn op regterlijk bevel in beslag genomen; van de *Augsb. Postz.* N°. 289 (bijblad); verders N°. 344, 346, 348, 349, 352, 353, 354, 355, 356, 360, 361, 362, van den *Volksbote* N°. 294, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 302, en N°. 50 van het toevoegsel; van het *Kath. Sonntagsblatt* N°. 51, 52; van het *Rheinisches Kirchenblatt*, N°. 51, 52; van de *Deutsche Volkshalle*, N°. 289, 290, 292, 293, 294, 295, 296, (2e editie); van het *Deutsches Volksblatt*, N°. 289, 290, 297, 298, 299, 300, 301, 302; van het *Mainzer Journal*, N°. 297, 298, 300, ... N°. 50, 51; van de *Katholische Kirchenzeitung der Schweiz*, N°. 50; van de *Kölnische Zeitung*, N°. 352, van de *Münchener Historisch Politische Blätter*, van Philipps en Görres, 32e deel, 10e aflevering.

— 12 Jan. De heer von Ketteler, de Bisschop van Mainz is gisteren van Freiburg komende door deze stad gepasseerd. Des namiddags is aan den Bisschop door den Regent *een bijzonder gehoor verleend.*

— Freiburg, 14 Jan. In onze kerkelijke aangelegenheden is iets merkwaardigs gebeurd. De H. W. Bisschop van Mainz die ingevolge den wensch van den H. W. Aartsbisschop van Freiburg hier is aangekomen, begaf zich — als de man die het bijzonder vertrouwen van onzen hoogwaarden Opperherder geniet — den 11 dezer maand naar Karlsruhe en is gisteren van daar alhier terug gekeerd. Wie persoonlijk den Heer Bisschop van Mainz kent, moet verwachten, dat in den oogenblik eener immer hooger stijgende spanning in het land en een, aan het ondragelijke grenzenden toestand, de tusschenkomst van zulk een zachtmoedigen en voor de zaak van God zoo ijverigen kerkvoogd niet zonder gelukkige uitkomsten zijn zal. Ten einde voorbarige en in de gesteldheid der dingen nauwelijks onvermijdelijke geruchten te voorkomen, haasten wij ons, te berigten, dat wel is waar onderhandelingen aangeknoopt zijn geworden, doch verre zijn van tot een; zelfs voorloopig eindbesluit geleid te hebben. Hopen wij intusschen, dat de eigenlijke vrede, zonder verdere heillooze gevolgen op goede grondslagen gevestigd zal worden, namelijk op die der geregtigheid jegens de H. Kerk.

— Men schrijft uit Munchen aan de *Fr. Post-Ztg.*:

»Door verscheidene bladen verneemt men, dat Z. M. de Keizer van Oostenrijk gedurende zijn jongste oponthoud in deze residentie zich ten aanzien der Badensche kerkquæstie aldus heeft geuit, dat hij »het openlijk verzet der geestelijkheid tegen dit staatsgezag" moest afkeuren. Wij meenen goed onderrigt te zijn, als wij zeggen, dat *geen enkel woord zulk eener uitdrukking door den Keizer gezegd is.* Ja, wij beschouwen eene dergelijke uitdrukking van den Keizer, die de zaak nauwkeurig onderzocht en zich er van een volledig verslag heeft doen geven, schier als onmogelijk; ook, iedereen zal hierin toestemmen, die deze zoo geheel veranderde daadzaak in hare ware gedaante weet te herstellen. Niet alleen is de Keizer verre van het denkbeeld, dat de Badensche geestelijkheid door het doen gelden der regten van de Kerk zich op politieke wijze heeft kunnen kompromitteeren, maar ... schijnt ook de Vorst door de grondstelling ... worden, die voor alle weldenkenden eene onbetwistbare waarheid is, dat bestaande magten in den Staat in onze dagen niet mogen verzwakt worden, dat de regeringen zich die niet tot vijanden mogen maken, wij men niet enkel menschelijke zaken in het regeren niet genoeg heeft.

»Maar 't is bijna een leus geworden; dat het een dezer eene vormelijke onderwerping van den Staat aan de instellingen der Kerk betreft, en in Baden een strijd wordt gevoerd, waaraan elke Duitsche regering deel moet nemen, die hare zelfstandigheid niet vrijwillig verzaken wil! Hoe weinig zulks waar is zal uit deze daadzaak blijken, dat juist in de twee grootste Staten van Duitschland, datgene wettiglijk aan de Katholieke Kerk geoorloofd is, wat tegenwoordig in Baden aan diezelfde Kerk betwist wordt.

»Bovenal, betreft de hoofdquæstie, die meer dan alle overige twistpunten schijnt te wegen, de aanstelling van kerkdienaren door de Kerk zelve, en dat die quæstie niet tot doel heeft den Staat in gevaar te brengen of dien geheel afhankelijk van de Kerk te maken, blijkt duidelijk uit de quæstie zelve, ... het heeft ons steeds ... vreemd hoe vergaand men in die quæstie het beginsel miskent waarop zoodanige aanstelling gegrond is, want juist, dat beginsel wordt door hen het meest gehandhaafd, die nu het heftigst dergelijke aanstelling bestrijden.

»Is dan dat aanstellingsregt iets anders, dan wat elk genootschap ... doet gelden? Zou niet elke in den Staat geoorloofde maatschappij zich bezwaard vinden, indien de Staat de beambten aan spoorweg- en andere maatschappijen zelf wilde aanstellen? Waarom zou het anders in de Kerk zijn, die het grootste en oudste genootschap van Europa, eene maatschappij is, welke de meeste der bestaande Staten nevens zich zag verrijzen!"

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 19 Januarij.

BEVALLEN (18 Jan.): Vrouwe C. H. Labouchere, geb. van Lennep, Z. — P. J. van Tetterode, geb. Masurel, Z.

OVERLEDEN (12 Jan.): D. A. Martens, 50 j. — C. E. Spies, 74 j. — (14 Jan.): C. T. W. Bockard, 80 j. — (15 Jan.): ... de Bruyn, wed. M. Arink. — J. G. Rabe, 77 j. — (16 Jan.): A. N. Lippmann, 10 j. — ... Nierop, 3 m.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		18 JAN. 4 u. gebl.	19 JAN. 4 u.			gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	61 5/16	60 9/16	à	60 11/16	60⅝
Dito Dito	3 "	73⅜	72⅝	"	72⅞	72¾
Dito Dito	4 "	91½	90⅝	"	90¾	90 11/16
Amortisatie	3½ "	91¼		"		
Handel-Maetschappij	4½ "			"		
Haarlemmermeer	5 "			"		
O. I. Leening 1844	4 "			"		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ "			"		
Dito Hollandsche dito				"		
Obligatiën	4½ "			"		
België, Certifikaten	2½ "			"		
Dito	4½ "			"		
Dito *Rothschild*	2½ "	48⅛	47⅞	"		
Frankrijk, Certifikaten	3 "			"		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 "	103⅝	103⅝	"	103½	
Dito A°. 1828—1829	5 "	102½	102⅝	"		
Inschr. op 't Grootboek	6 "			"		
Dito Certifikaten	6 "			"		
Certifikaten te Hamburg	5 "			"		
Negot. 1831 en 1833	5 "	92	91½	"	91⅝	
Negot. 1840	4 "		86¼	"		
Dito *Stieglitz*	4 "	86	85	"	85½	
Dito Nieuwe	4 "			"		
Nieuwe Engelsche	4½ "	91	90	"		
Spanje, Nieuwe 3 pCt. thans	1 "	21⅛	19⅞	"	20	
Nieuwe	3 "			"		
Binnenlandsche	3 "	38¼	38⅛	"	38 5/16	38¼
Cert. Coup. Sp. Com.		4¾	4 9/16	"	4 11/16	
Amortisable Schuld			4⅜	"		
Portugal, te Londen	3 "	35 7/16	35⅛	"	35 5/16	35 5/16
Dito Uitgestelde				"		
Weener Bank	5 "			"		
Dito	4 "			"		
Metalliek 1816—1852	5 "	70⅜	69⅝	"	69½	
Dito 1847	2½ "	36⅜	35⅞	"	35 15/16	
Dito 1851 en 1852	2½ "	36⅜	35⅞	"	35 15/16	
Dito 1849	5 "	87¼	86¼	"	86½	86⅛
Dito Letter B	5 "	87¼	86¼	"	86½	86⅛
Aand. *f* 500 bij *Rothsch.*				"		
Dito - 250 dito 1839				"		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 "			"		
Polen, Obligatiën	4 "	77½	77	"		
Aandeelen 1835				"		
Dito met Loting fl. 500				"		
Sardinië, te Londen	5 "			"		
Denemarken, dito	5 "			"		
Peru, dito	4½ "	64¾	63	"	63½	
Grieken, te Londen	5 "			"		
Philadelphia, bij *Hope en C°.*	5 "			"		
Dito te Londen	6 "			"		
Dito Bank		3 15/16	3 15/16	"		
Louisiana, te Londen	5 "			"		
Brazilië, te Londen 1824	5 "	95¼		"		
Dito 1843	5 "			"		
Grenada, dito à £ 100	2¼ "			"		
Dito Uitgestelde		7 1/16	6⅞	"		
Ecuador				"		
Mexiko, te Londen £ 100	3 "	22¾		"		
Dito Onbepaalde	3 "	22¾	22⅝	"	22 9/16	22 7/16
Venezuela, te Londen	3¾ "			"		
Dito Uitgestelde	1 "			"		

De voortgezette verkooporders, welke heden in meest alle fondsen op de aanhoudende lagere buitenl. noteeringen en ongunstige berigten geëffektueerd werden, veroorzaakten in de prijzen wederom eene algemeene achteruitgang.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f*	55⅝	Livorno	2/m.	*f*	38⅝
»	zigt	»	55⅞	Napels	»	»	81½
Bordeaux	2/m.	»	55	Petersburg	»	»	1.84
»	½/m.	»	55⅝	Weenen	6/w.	»	29
Madrid	3/m.	»	242	Augsburg	»	»	35⅝
Cadix	»	»	242	Frankfort	»	»	98¾
Seville	»	»	239	Hamburg	2/m.	»	35 5/16
Bilbao	»	»	240	»	zigt	»	35½
Lissabon	»	»	40⅝	Londen	2/m.	»	11,55
Porto	»	»	40¾	»	zigt	»	11,65
Genua	2/m.	»	45½	Rotterdam		»	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

PARIJS, 18 Jan. Fransche 3 pc. 71.—; 4½ pc. 99.—; Spanje 3 pc. Binnenl. 38; id. 1 pc. —; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —; Romeinsche Leening 1850 89.

LONDEN, 18 Jan. Consols 92½ a —; 3 pc. Spanje buitenl. 42 a —; 1 pc. dito 20⅝ a —; Comité-Bewijzen 4½ a —; Passive 4⅝ a —; Rusl. 5 pc. 108½ a —; 4½ pc. dito 92 a —; Holl. 4 pc. 94½ a —; 2½ pc. 62¼ a —; Braz. 97 a —; Peru 4½ pc 67½ a —; Gren. uitg 7¼ a —; id. werk. 20 a —; 3 pc. Mexiko 23½ a —; 4 pc. Portugal 39 a —; Ecuador 4¼ a —; Wissel op Amst. —.—; Weenen 3/m. —.—; Hamburg 3 m. —.—.

WEENEN, 18 Jan. Met. 5 pc. 91⅝; id. 4½ pc. 81¼; Bank-Aktien 1326; Wissel op Londen 12.02, Amst. —; Parijs 144¾; Goud 29¼; Zilver 22½.

BERLIJN, 18 Jan. 3½ pc. Pruissische Staatschuld 90¼; 4½ pc. Rusland 90.

HAMBURG, 18 Jan. Spanje 3 pc. binn. 36¼; id 1 pc. 18⅝; Sardinië 5 pc. 80⅞; Wissel op Londen 3/m. —; Amst. —.—; Weenen —.

FRANKFORT, 18 Jan. Met. 5 pc. 72¾, 3 pc. Spanje binnenl. —; id. 1 pc. 20 3/16; Wissel op Londen 3/m. 116¾; Parijs 93⅝; Amsterdam 100¼.

HANDELSBERIGTEN.

LONDEN, 17 Januarij. *Koffij* met minder kooplust, en onder de hand zijn 1000 balen Native Ceylon a 49 s. afgesloten.

Suiker blijft gevraagd, vooral vreemde ruwe soorten.

Veemarkt. Ofschoon de aanvoeren van het vaste land zeer gering waren, was het ter markt gestelde echter veel grooter dan de vraag waardoor de prijzen voor Runderen in de beste en middelsoorten 4 d. lager zijn aan te nemen. Kalveren daarentegen schaarsch en de prijzen zoo ook van Schapen hebben eene verhooging van 4 d. ondergaan. Varkens onveranderd.

SCHEEPSTIJDINGEN.

FIGUEIRA, 3 Januarij. De Nederlandsche kof Ida, kapt. Puiten, van Newcastle naar Porto, is den 23en December bij het verzeilen naar Aveiro, benoorden deze haven gestrand en zal met de lading weg zijn; het volk is gered.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 18 Jan. W. Carst, Tweeling Zusters, Akijab, l. v. Cowes.

BROUWERSHAVEN, 16 Jan. E. Vonk, Neerlands Koningin, Batavia n. Rotterdam.

SURINAME, 9 Dec. F. W. de Vries, Mina, Amsterdam.

UITGEZEILD:

SURINAME, 16 Dec. J. Jansen, Cuba, Amsterdam.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. W. Bek Wzn. van Batavia in Texel binnen, rapporteert gepraaid te hebben.

Den 29en Nov. op 5°. 32' N. Br., 20°. 31' W. L. Vier Gebroeders, kapt. Corn. Vonk, v. Hartlep n. Batavia. Alles wel aan boord.

Den 18en Dec. op 26°. 17' N. Br., 29°. 37' W. L. Doggersbank, kapt. P. J. Kerkhoven, v. Batavia n. Amsterdam. Alles wel aan boord.

Den 21en Dec. op 29° 33' N. Br. 32° 22' W. L. Graaf Dirk III kapt. A. J. Nouhuis, v. Batavia n. Amst. Alles wel aan boord.

Den 26en Dec. op 36° 19' N. Br., 10° 16' W. L. Jonge Andries, kapt. T. A. Steffens, v. Amst. n. Triest.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Anna Paulona, W. Bek Wzn. 7310 b. Koffij, 10,90 kranj. Suiker, 625 fard. Kaneel, 830 sch. Tin, 50 pic. Geelhout, 400 b. Bindrottingen, N. H. M.

ROTTERDAM.

BATAVIA, India, R. J. Rijken 4770 b. Koffij, 2789 kan. Suiker, 967 sch. Tin, 1694 b. Bindrottingen, 16 pic. Wortelhout, 35 st. Ebbenhout, N. H. M.

BATAVIA, Jan van Hoorn, J. Bouten. 530 coll Sogabast, N. H. M.; 500 kranj. Suiker. Kappé en Wilde, te Amsterdam, 2000 koehuiden, Jean de Boer te dito, Spengler en Comp. te dito; 476 k. Suiker van der Kun en van Schelle; 140 krj dito, E. Seirnij; 100 legg. Arak, H. van Rijckevorsel; 68 k. Indigo, 3 k. Cochenille; 26 k. 7 coll. Diversen, Hoffman, Dorrepaal en Comp.; 8 k. Indigo Grebé en Sander: 7 k. dito, L. Maijer & Comp., 4 z. Gutta Percha, van Overzee & Comp; 1060 b. Bindrottingen, P. Blussé van Oud Alblass; 209 k. Suiker, 300 koehuiden. 86 b. lange Peper, 18 z. Cubeben, 140 k. Indigo, 11 b., 2 coll. Diversen. Order.

— Juno L. W. van Rhijn van Alkemade, 3000 b. Koffij, 1553 kan. Suiker, 481 sch. Tin, 2772 b. Bindrottingen N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 19 Januarij in lading naar:

Manheim	A. Baudoin, Urania.
Ludwighaven, Manheim & Heilbron	J. B. Hanlein, Delphin.
Dusseldorp	A. Grenshauser, Erbherzog Johan.
Rijnhoogte.	KEULEN 17 Jan. 6 vt. 2 dm.

Advertentiën.

(3647) GETROUWD:

JOANNES ARNOLDUS SIEWE, JUNIOR,

en

DOROTHEA MARIA PIETERSZ.

AMSTERDAM, 19 Januarij 1854.

Eenige Kennisgeving.

(3641) Op 20 November 1853, overleed te Batavia, in den ouderdom van 35 jaren, de Wel-Edel Gestr. Heer Mr. FRANCISCUS LAURENTIUS VAN ROMUNDE, Advocaat en Procureur bij het Hoog Geregtshof van Nederlandsch Indië, diep betreurd door zijne naaste betrekkingen.

Eenige Kennisgeving.

(3644) In eene **Tabaks-Fabriek** alhier, bestaat gelegenheid ter plaatsing van een **LEERLING**, niet beneden de 14 jaren. Adres met *franco* brieven onder Letter IJ. Z. bij den Boekhandelaar H. A. ZWEERS, Kalverstraat bij de Munt, te Amsterdam.

Men vraagt tot **adsistentie in een gezin**, waar twee Dienstboden zijn, eene **R. C. PERSONE**, ordelijk en zindelijk, geschikt om in eene Huishouding met Kinderen werkzaam te zijn. Adres lett. D. bij den Boekhandelaar J. A. VAN BELLE, te Rotterdam. Brieven *franco*. (3645)

Twintig zweren aan de Beenen, *genezen door de Zalf en Pillen van Holloway.*

Uittreksel uit eenen brief van den heer O. B. Knocker, gedagteekend Mount Gambia, Zuid-Australië, 1850, aan den professor Holloway. Mijnheer! Er heeft hier eene genezing plaats gehad, waardoor de uitmuntende eigenschappen van uwe Zalf en Pillen volkomen worden bewezen: Een man genaamd Joshua Smith, alhier woonachtig, had meer dan twintig zweren op de scheenen, welke zoo moeijelijk te genezen waren, dat men met alle mogelijke middelen het gewenschte doel niet had kunnen bereiken. Men gebruikte toen uwe pillen en zalf, en in minder dan zes weken tijds, was hij volmaakt hersteld, en naauwelijks zijn de teekenen der wonden nog te zien.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20,50.

Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1 85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche-straat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utrecht*; en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te 's *Bosch*; alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablishment.* (3615)

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN zijn de volgende werken verkrijgbaar:

VOLLEDIG PRAKTISCH ONDERRIGT over de **KATHOLIJKE GODSDIENST-LEER**, tot gebruik bij de openbare Godsdienstoefeningen, als ook bijzonder geschikt voor een **HUISSELIJK HANDBOEK**. Door K. ZWICKENPFLUG, D. T. kanunnik en Lid van den Bisschoppelijken raad te Regensburg. Volgens de Tweede verbeterde en vermeerderde uitgaaf, uit het Hoogduitsch vertaald door J. G. v. L....., R. Pr.

Dit werk bestaat in 13 deelen gr. 12°. De Inteekenaars ontvangen hetzelve tegen den uiterst goedkoopen prijs van 90 cts. per deel. Twee deelen zien bereids het licht, en het 3e zal spoedig volgen. Het eerste deel heeft 423 bladz., het tweede 508 Inhoud van 1e deel: Inleiding, Eerste Hoofdstuk, over het Geloof, tot aan het 2e Geloofsartikel. 2e Deel: Vervolg van het eerste Hoofdstuk, over het Geloof, van het 2e tot het 12e Geloofsartikel insluitend. Er zal door den Eerw. vertaler nog een 14e deel gratis bijgevoegd worden, inhoudende een Alphabetisch Inhouds-register. Taal en spelling is goed Nederduitsch.

Van denzelfden Vertaler zijn ook verkrijgbaar:

KORTE VROEGPREKEN voor alle Zondagen van het Katholijke Kerkjaar. Naar het Hoogduitsch van P. PAULS, 1 Deel 326 bladz. gr. 12°. Daar er van dit werk een nadruk bestaat, heeft de Eerw. Vertaler hetzelve tegen den verminderden prijs van 45 cts. gesteld.

DE HEILIGE MISSIE. Eene gedachtenis aan de schoone dagen der Missie te ...... Te gelijk eene nuttige Herinnering aan de Missie. Een boekje van 168 bladz. Prijs 25 cts.

REGELS OM WEL TE LEVEN, opgedragen aan de Land- en Werklieden. Een boekje van 24 bladz. Uitgegeven ten voordeele van de Armen, tegen 4 cts.

Boekhandelaren, welke van deze werken in kommissie verlangen, worden verzocht zich te vervoegen bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, als belast zijnde met de uitgave voor Nederland.

Verschillende Jaargangen van het ROOMSCH CATHOLIJK MAGAZIJN, ter verbreiding van Nuttige Kundigheden. In plaats van *f* 5.00 per jaargang *f* 1.00 met platen. Bovenstaande werken leveren eene aangename, nuttige en godsdienstige lectuur op, zoo wel voor volwassenen als voor de jeugd, terwijl de prijzen allen zeer gering zijn.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.